

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(3)	(4)	(3)	(4)	(4)	(4)	(2)	(1)	(4)	(2)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19
תשובה	(2)	(4)	(4)	(3)	(2)	(1)	(4)	(3)	(3)

הסברים

1. השאלה: בפקולטה למשפטים נערך דיון על הזכות לשאת נשק אל מול הסכנה הטמונה בה. עיקר הוויכוח סבב סביב השאלה מהו הסכנה - כלי הנשק או האוחז בו. ראובן טען כי גם כדורסל בידיים הלא נכונות יכול להיות מסוכן, ונתן לדוגמה ילד בן חמש המשליך כדורסל בסלון הוריו ושובר פריט יקר. לדברים אלה השיב שמעון "האם היית מפקיד אקדח בידי של אותו הילד?".

איזו מהטענות הבאות משתמעת מהפסקה?

פתרון: נבין את הסיטואציה: בפקולטה למשפטים נערך דיון: האם כלי הנשק הוא מקור הסכנה או האוחז בו? כלומר, ממה נובעת הסכנה? מכלי הנשק עצמו (ממהותו)? או מהאדם האוחז בו (כוונתו, חוסר הכשרתו, חוסר אחריותו וכד')? ראובן טען כי גם כדורסל (משהו לא מסוכן כשלעצמו) יכול להיות מסוכן בידיים הלא נכונות. **מדבריו משתמע שהוא סבור שמקור הסכנה הוא האוחז בנשק.** לדבריו משיב שמעון: "האם היית מפקיד אקדח בידי של אותו הילד?", כלומר, אם משהו לא מסוכן, כגון כדורסל, יכול להפוך למסוכן בידי של משהו חסר אחריות / כישורים, כלי נשק יהפוך בידי למסוכן אף יותר. נבדוק את התשובות:

תשובה (1): ראובן ושמעון חלוקים בדעה שכדורסל יכול להיות מסוכן בידי של ילד, אך מסכימים שהוא יכול להיות מסוכן בידי מבוגר.

תשובה לא נכונה. ראובן ושמעון אינם חלוקים על כך שכדורסל יכול להיות מסוכן בידי של ילד. מדבריהם משתמע שהם סבורים שכדורסל מסוכן רק בידי של ילד ולא בידי של מבוגר.

תשובה (2): ראובן ושמעון מסכימים כי כדורסל יכול להיות מסוכן בידי של ילד, אך חלוקים בדעה האם הוא מסוכן בידי של מבוגר.

תשובה לא נכונה. על פי ההסבר בתשובה (1)...

תשובה (3): ראובן מצדד בתפיסה שמקור הסכנה הוא האוחז בנשק ולא הנשק עצמו.

תשובה נכונה. על פי ההסבר בפיתרון.

תשובה (4): שמעון מצדד בתפיסה שמקור הסכנה משתנה בהתאם לגילו של האדם

תשובה לא נכונה. אין די מידע בפסקה לקבוע בוודאות מהי תפיסתו של שמעון ביחס למקור הסכנה, כמו כן לא מצוין שהוא סבור שמקור זה משתנה על פי גילו של האדם.

תשובה (3).

2.

השאלה: ידוע כי אחד מהשינויים הבולטים במהלכה של המאה העשרים הוא הצטמצמות מקומו של המאמץ הפיזי בחיינו בעקבות הופעתם של מכשירים חוסכי-זמן ועסקים מוכווני-שירותים. מחקר שבוצע לאחרונה הביא חוקרים למסקנה כי למאמץ הפיזי הכרוך בביצוע מלאכות ומטלות שונות, יש השפעה חיובית על מצב הרוח.

איזה מהבאים משתמע מהפסקה?

פתרון: נתמצת את האינפורמציה המופיעה בפסקה: במהלך המאה העשרים אנשים עושים פחות דברים פיזיים. עשיית דברים פיזיים עושה לנו מצב רוח טוב. נבדוק את התשובות:

תשובה (1): אנשים שחיו בשליש הראשון של המאה ה-20 נהגו לטייל בחיק הטבע.

תשובה לא נכונה. בפסקה מופיעה הטענה שבמהלך המאה העשרים הצטמצמה העשייה הפיזית, אך ההתייחסות היא לפעולות שבעבר היינו עושים בעצמנו וכיום נעשים על ידי מכשירים או אנשי מקצוע. אמנם טיול בחיק הטבע הוא פעולה פיזית, אך הוא אינו פעולה שיכולה להיות מוחלפת על ידי מכשיר או איש מקצוע.

תשובה (2): אנשים שחיים בשליש האחרון של המאה ה-20 מתאמנים שעות רבות יותר בחדר כושר מאשר אנשים שחיו בסופה של המאה ה-19.

תשובה לא נכונה. על פי ההסבר בתשובה (1). ההתייחסות בפסקה היא לפעולות פיזיות שהוחלפו על ידי מכשירים או אנשי מקצוע, לא לכל פעילות פיזית.

תשובה (3): אנשים בעלי מעמד כלכלי גבוה, אשר מעסיקים אחרים המבצעים מטלות פיזיות עבורם, נוטים לדיכאון פחות המבצעים את המטלות הללו בעצמם.

תשובה לא נכונה. תשובה זו טוענת בדיוק את ההיפך מהטענה בפסקה. הפסקה טוענת שפעולות פיזיות משפרות את מצב הרוח, ותשובה זו טוענת שמי שמשלם לאיש מקצוע שיעשה פעולה בעבורו נוטה פחות לדיכאון. על פי הפסקה מבצע הפעולה עצמו נוטה פחות לדיכאון.

תשובה (4): לאנשים שחיו בתחילת המאה ה-20 היה סיכוי קטן יותר לדווח על דיכאון מאשר אנשים שחיו בסוף המאה ה-20

תשובה נכונה. נאמר בפסקה כי בתחילת המאה העשרים אנשים ביצעו יותר פעולות פיזיות ובהמשך שפעילות פיזית משפיעה לטובה על מצב הרוח. מכאן משתמע שבתקופה בה אנשים ביצעו יותר פעולות פיזיות שהשפיעו לטובה על מצב רוחם, היה להם סיכוי קטן יותר לדווח על דיכאון.

תשובה (4)

3.

השאלה: בעשורים האחרונים אנו עדים לשינוי מהותי בתפיסת ההורות בכלל והאימהות בפרט. בעוד שבעבר נתפסה האימהות בתודעה הציבורית כגורל בלתי נמנע, העומד בבסיסו האבולוציוני של נשים, או לחילופין נכפה עליהן חברתית; כיום היא מתגבשת כבחירה אישית של האישה, שבפניה פתוחות אפשרויות רבות, וכל שעליה לעשות הוא לבחור מתוכן. עם זאת יש הסבורים כי השינוי קוסמטי יותר מאשר קונקרטי, שכן אנו עדיין חיים בחברה פטריארכלית המבקשת לשלוט בגופה של האישה, כאשר האימהות היא אחת הדרכים לעשות כן.

לאיזו מהשאלות הבאות ניתן מענה בטקסט?

פתרון: הפסקה מספקת אינפורמציה רבה. נבדוק את התשובות ונפסול את אלה המקבלות מענה בטקסט:

תשובה (1): מדוע חל שינוי בתפיסת ההורות בעשורים האחרונים?

תשובה לא נכונה. "בעשורים האחרונים אנו עדים לשינוי בתפיסת ההורות בכלל והאימהות בפרט". בפסקה נאמר שיש שינוי, אך לא נאמר מדוע.

תשובה (2): מהן האפשרויות הרבות העומדות בפני נשים כיום?

תשובה לא נכונה. "...שבפניה פתוחות אפשרויות רבות, וכל שעליה לעשות הוא לבחור מתוכן". לא נאמר אילו אפשרויות.

תשובה (3): האם יש תמימות דעים בנוגע לשינוי בתפיסת האימהות?

תשובה נכונה. "כיום היא מתגבשת כבחירה אישית של האישה, שבפניה פתוחות אפשרויות רבות, וכל שעליה לעשות הוא לבחור מתוכן. עם זאת יש הסבורים כי השינוי קוסמטי יותר מאשר קונקרטי...". הפסקה מציגה שתי דעות, מכאן שאין תמימות דעים. התשובה לשאלה זו היא "לא", והיא התשובה הנכונה, שכן השאלה המוצגת בה מקבלת מענה בפסקה.

תשובה (4): האם השינוי בתפיסת ההורות קוסמטי או קונקרטי?

תשובה לא נכונה. "יש הסבורים כי השינוי קוסמטי יותר מאשר קונקרטי". אין הכרעה, יש הסבורים.

תשובה (3).

4.

השאלה: בימים עברו, כשיצאו ספינות למסעות ארוכים, נטו המלחים לסבול מדימומים פנימיים ונשירה של השיניים לאחר מספר שבועות בלב ים. בתחילת המסע עמדו לרשות אנשי הצוות ירקות ופירות טריים, שהלכו ואזלו לאחר ימים ספורים, לכן נאלצו להסתפק במזון משומר ומיובש. באחת ההפלגות הייתה סערה גדולה, ושקי קטניות שהיו בבטן הספינה, הוצפו מים והחלו להנבית. באין מזון אחר, אכלו הספנים את הזרעים המונבטים ובאורח פלא החלימו ממחלתם. לימים הבינו כי המחלה ממנה סבלו נובעת מחוסר חמור בוויטמין C, אשר אינו קיים בקטניות מיובשות, אך מתפתח בתהליך הנביטה.

איזו מהטענות שלהלן עולה מהפסקה?

פתרון:

הפסקה מספקת אינפורמציה רבה, לכן נבדוק את התשובות ונפסול את הטענות שאינן עולות מן הפסקה:

תשובה (1): אם לא היה אוזל מלאי הפירות הטריים, הקטניות בבטן הספינה לא היו נובטות

תשובה לא נכונה. "באחת ההפלגות הייתה סערה גדולה, ושקי קטניות שהיו בבטן הספינה, הוצפו מים והחלו להנבית". על פי הפסקה הקטניות נבטו בעקבות ההצפה.

תשובה (2): אם לא היו סובלים הספנים מדימומים פנימיים, לא היו אוכלים את הקטניות המונבטות

תשובה לא נכונה. "באין מזון אחר, אכלו הספנים את הזרעים המונבטים ובאורח פלא החלימו ממחלתם".
הספנים אכלו את הקטניות המונבטות משום שלא היה מזון אחר לאכול. כמו כן הם הופתעו לגלות
שהחלימו ממחלתם, כלומר הם לא ידעו שהקטניות יסייעו להם להילחם בדימומים.

תשובה (3): אם הספנים היו יודעים שוויטמין C כה חשוב לבריאותם, היו מעדיפים פירות טריים על פני
קטניות

תשובה לא נכונה. "לימים הבינו כי המחלה ממנה סבלו נובעת מחוסר חמור בוויטמין C, אשר אינו קיים
בקטניות מיובשות, אך מתפתח בתהליך הנביטה". קיומו של הוויטמין לא היה ידוע לספנים כלל, לא בפירות
ולא בקטניות מונבטות. הפסקה אינה מציגה העדפה בין הוויטמין C שמספקים פירות טריים לבין זה של
קטניות מונבטות. מה גם שהספנים לקחו עמם פירות, אך אלו היו אוזלים במהלך המסע. באין אפשרות
לשמר את הפירות טריים, העדפתם, גם אם הייתה נכונה, אינה רלוונטית.

תשובה (4): אם הספנים היו יודעים שקטניות מונבטות מספקות ויטמין הכרחי לבריאותם היו ניזונים מהן
מלכתחילה

תשובה נכונה. בפסקה נאמר: "בתחילת המסע עמדו לרשות אנשי הצוות ירקות ופירות טריים, שהלכו ואזלו
לאחר ימים ספורים, לכן נאלצו להסתפק במזון משומר ומיובש... לימים הבינו כי המחלה ממנה סבלו נובעת
מחוסר חמור בוויטמין C, אשר אינו קיים בקטניות מיובשות, אך מתפתח בתהליך הנביטה". להבדיל
מפירות טריים, אשא לא ניתן להחזיק טריים לאורך זמן, קטניות מונבטות ניתן לקיים על הספינה. כך שאם
היו יודעים הספנים שהקטניות יסייעו לשמירה על בריאותם, הם היו ניזונים מהן מלכתחילה.

תשובה (4).

5. השאלה: הידראט של מתאן הוא מבנה סריגי של מים קפואים שמוקולות של גז מתאן, CH₄, כלואות בו.
בעשור האחרון נמצאו תלוליות הידראטים לחופי ארה"ב, האוצרים דלק השקול לאספקת גז טבעי לארה"ב
למאות שנים. כרייה מסחרית של מעט מן הדלק הזה עשויה להיות שימושית מאוד, אבל אם התחממות
האוקיינוסים תערער את יציבות ההידראטים ותגרום להם לשחרר את המתאן אל המים ומהם למעלה אל
האטמוספירה, הוא עלול לזרז אסון אקלימי. השפעתו של מתאן כגז חממה, על פני מאה שנה, גדולה מזו של
פחמן דו-חמצני, שכן מתאן אוגר חום ביעילות גדולה מזו של פחמן דו-חמצני אך מתפרק באטמוספירה מהר
יותר.

לפי הפסקה שלהלן, איזו מהטענות הבאות אינה נכונה?

פתרון: הפסקה מספקת אינפורמציה רבה. נבדוק את התשובות ונפסול את אלה המספקות טענות
אשר מופיעות בפסקה:

תשובה (1): בהידראטים טמון פוטנציאל אנרגיה עצום, אולם התחממות האוקיינוסים עלולה לפגום
ביציבותם

תשובה לא נכונה. "...תלוליות הידראטים לחופי ארה"ב, האוצרים דלק השקול לאספקת גז טבעי לארה"ב
למאות שנים. כרייה מסחרית של מעט מן הדלק הזה עשויה להיות שימושית מאוד, אבל אם התחממות
האוקיינוסים תערער את יציבות ההידראטים..."

תשובה (2): פחמן דו חמצני אמנם אוגר חום בצורה יעילה פחות ממתאן, אך גם מתפרק באטמוספירה לאט
יותר ולכן מסוכן פחות מבחינה אקולוגית

תשובה לא נכונה. "השפעתו של מתאן כגז חממה, על פני מאה שנה, גדולה מזו של פחמן דו-חמצני, שכן
מתאן אוגר חום ביעילות גדולה מזו של פחמן דו-חמצני אך מתפרק באטמוספירה מהר יותר."

תשובה (3): בהידראטים המצויים לחופי ארצות הברית יש פוטנציאל אספקת דלק השקול לאספקת גז טבעי
לארצות הברית למשך שנים רבות

תשובה לא נכונה. "בעשור האחרון נמצאו תלוליות הידראטים לחופי ארה"ב, האוצרים דלק השקול לאספקת גז טבעי לארה"ב למאות שנים".

תשובה (4): הפוטנציאל האדיר והסכנה הגדולה הקיימים בתלוליות ההידראטים, לא נחקרו עד לאחרונה משום שהם קיימים רק עשר שנים

תשובה נכונה. ההידראטים נמצאו בעשור האחרון, אך לא נאמר שהם קיימים רק עשר שנים. טענה זו אינה עולה מן הפסקה ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

6. השאלה: מחלת האבעבועות השחורות זכתה לתואר המפוקפק 'המחלה הנוראית מכולן', עליו היא מתחרה בהצלחה עם הדבר, שקטל שליש מאוכלוסיית אירופה במאה ה-14, ומנצחת בקלות את הכולרה, הקדחת הצהובה והעגבת. היא חיסלה כמעט את כל אוכלוסיית דרום אמריקה ולקראת סוף המאה ה-18 הרגה למעלה מ-400,000 איש מדי שנה באירופה. אלו ששרדו את המחלה נותרו עם פנים מצולקות ומוכתמות, ושליש מתוך השורדים לקו בעיוורון עד סוף חייהם. אצל רבים אחרים פגעה המחלה בדרכי הרבייה והותירה אותם עקרים. אך לקראת סוף המאה ה-20, החל משנת 1978, לא אירע אפילו מקרה אחד של אבעבועות שחורות בעולם כולו.

התשובה לאיזו מהשאלות הבאות אינה משתמעת מן האמור בטקסט?

פתרון: הטקסט מספק אינפורמציה רבה, לכן נבדוק את התשובות ונפסול את אלה אשר שואלות שאלה שניתן לענות עליה על פי הכתוב בטקסט. יש לשים לב שהשאלה היא על תשובה שאינה משתמעת מהטקסט, לכן לא בהכרח היא תהיה כתובה כמו שהיא, אלא ניתן יהיה להבין אותה מן האמור בפסקה.

תשובה (1): אילו מחלות גבו קורבנות רבים באירופה ואמריקה במאה ה-14?

תשובה לא נכונה. "מחלת האבעבועות השחורות זכתה לתואר המפוקפק 'המחלה הנוראית מכולן', עליו היא מתחרה בהצלחה עם הדבר, שקטל שליש מאוכלוסיית אירופה במאה ה-14, ומנצחת בקלות את הכולרה, הקדחת הצהובה והעגבת. היא חיסלה כמעט את כל אוכלוסיית דרום אמריקה ולקראת סוף המאה ה-18 הרגה למעלה מ-400,000 איש מדי שנה באירופה".

תשובה (2): מהם סימני מחלת האבעבועות השחורות בקרב השורדים אותה?

תשובה לא נכונה. "אלו ששרדו את המחלה נותרו עם פנים מצולקות ומוכתמות, ושליש מתוך השורדים לקו בעיוורון עד סוף חייהם. אצל רבים אחרים פגעה המחלה בדרכי הרבייה והותירה אותם עקרים".

תשובה (3): באיזו תקופה הומצא חיסון למחלת האבעבועות השחורות?

תשובה לא נכונה. "אך לקראת סוף המאה ה-20, החל משנת 1978, לא אירע אפילו מקרה אחד של אבעבועות שחורות בעולם כולו". מכאן משתמע שככל הנראה בתקופה זו הומצא החיסון.

תשובה (4): כמה קורבנות גבתה מחלת העגבת?

תשובה נכונה. אנו יודעים שעגבת הייתה אחת המחלות הקטלניות בימי הביניים, אך לא כתוב בפסקה כמה קורבנות היא גבתה.

תשובה (4).

7. השאלה: ג'ורדנו ברונו היה כומר שכפר במוסכמה הדתית לפיה כדור הארץ הוא מרכז הבריאה, והועלה על המוקד בשנת 1600, בשל טענות הכנסייה לכפירה דתית. מדענים רבים סבורים כי המצב בארצות הברית כיום אינו שונה בהרבה, שכן המדע בכלל והחינוך המדעי בפרט, נמצאים כיום תחת מתקפה בכל רחבי ארצות הברית - בעיקר במדינות הדרום, בהן עובר גל של חקיקה שמטרתה לאפשר הכנסת ספרי לימוד בריאתניים לכיתות מדע.

באיזה הקשר מופיע ג'ורדנו ברונו בפסקה?

פתרון: נסביר את הקשר בין תחילת הפסקה להמשכה: ברונו הוא כומר שהוצא להורג משום שטענתו המדעית התנגשה עם טענות הכנסייה שכדור הארץ הוא מרכז הבריאה. "מדענים רבים סבורים כי המצב בארצות הברית כיום אינו שונה בהרבה", כלומר, גם בארצות הברית יש כפייה דתית מאיימת על תגליות מדעיות: "המדע בכלל והחינוך המדעי בפרט, נמצאים כיום תחת מתקפה...". לא נאמר בפסקה שמוציאים להורג מורים בארצות הברית, אך הדוגמה של ברונו באה להמחיש עד כמה השמרניות משתלטת על ארצות הברית. תשובה (2).

תשובה (2)

8. השאלה: שר האוצר הגיש לקבינט תוכנית דיור שמטרתה כפולה: הגדלת היצע הדירות וריסון ביקושים בקרב משקיעים. בעיתון כלכלי נכתב כי: "עיון בהצעות מעלה כי הן מכוונות ברובן להשיג מטרות אלה, אם כי היישום של חלקן עלול להביא לתוצאות לא רצויות. כך למשל כמה מההצעות שמטרתן לצמצם את חלקם של המשקיעים בשוק, עשויות להביא לפגיעה בשוק הדירות להשכרה, המתבסס כמעט לחלוטין על משקיעים. זאת ועוד, יורשים שימהרו למכור את הדירות שירשו אם הצעות השר ייושמו, לא יוסיפו דירות להשכרה למלאי הקיים, כיוון שהן יוסבו מדירות להשכרה לדירות למכירה."

איזה מהמשפטים הבאים יכול לשמש כותרת לכתבה?

פתרון: לתוכנית שהגיש שר האוצר שתי מטרות: יותר דירות ופחות ביקוש של משקיעים. נבין את הנאמר בכתבה על מנת לדעת איזו כותרת יכולה להתאים לה: "עיון בהצעות מעלה כי הן מכוונות ברובן להשיג מטרות אלה, אם כי היישום של חלקן עלול להביא לתוצאות לא רצויות". כלומר המטרה נכונה, המעשים לא בהכרח. נבדוק מדוע: "כמה מההצעות שמטרתן לצמצם את חלקם של המשקיעים בשוק, עשויות להביא לפגיעה בשוק הדירות להשכרה...", כלומר: לפגוע בשוכרים. "יורשים שימהרו למכור את הדירות שירשו, לא יוסיפו דירות למלאי הקיים, אלא יסבו אותן מדירות להשכרה לדירות למכירה", כלומר: לפגוע בשוכרים. הכתבה מציינת שתי השלכות אשר עלולות לפגוע בשוק השוכרים, כך שהכותרת המתאימה לכתבה צריכה לכלול פגיעה בשוכרים. תשובה (1).

תשובה (1)

9. השאלה: בעיתון כלכלי נכתב: "רבים ממנהלי הבנקים וחברות הביטוח היו רוצים שנתייחס לחברות שלהם כגופים פרטיים שפועלים בשוק החופשי ובתנאי תחרות. אולם התייחסות שכזו היא שגויה. הבנקים, חברות הביטוח ובתי ההשקעות מנהלים כספים ציבוריים, מגייסים כסף ציבורי, וכשהם קורסים – משלמי המיסים הם אלה שמצילים אותם."

למה מתייחס הביטוי "התייחסות שכזו היא שגויה"??

פתרון: המשפט "התייחסות שכזו היא שגויה" מתייחס לנאמר לפניו בפסקה: "רבים ממנהלי הבנקים וחברות הביטוח היו רוצים שנתייחס לחברות שלהם כגופים פרטיים שפועלים בשוק החופשי ובתנאי תחרות". מנהלי בנקים וחברות ביטוח **היו רוצים** שנתייחס לחברות שלהם כגופים פרטיים, אבל התייחסות כזו היא שגויה. האופן שבו מנהלי הבנקים וחברות הביטוח היו רוצים שנתייחס לחברות שלהם הוא שגוי. תשובה (4).

תשובה (4)

10. השאלה : לקראת יציאתו לאור של הכרך השני של כתבי וולטר בנימין, נשמעה ביקורת על אופן חלוקת הספר ליחידות תמטיות (על פי נושאים). פרופסור אלעד דדון, חוקר ספרות, כתב כי כל ניסיון לקטלג אדם רב כישורים בתחומים כה מגוונים כבנימין, תחת כותרת כלשהי נועד תמיד, ומראש, לכישלון; בשל כך, חלוקת הספר, גם אם נוחה מאוד לקריאה, יש בה מן המטעה. הרצף הכרונולוגי של כתיבתו, דווקא משום חוסר הקשר הבוטה שלו, מציג תמונה נאמנה יותר של היוצר.

איזו מהטענות הבאות אינה משתמעת מהפסקה?

פתרון : נסכם בקצרה מי נגד מי: הספר של בנימין מחולק על פי נושאים; פרופסור דדון מעביר על כך ביקורת; דדון חושב שעדיף היה לבצע חלוקה כרונולוגית. נבדוק את התשובות ונפסול את אלה **המשתמעות** מהפסקה, כלומר לא בהכרח כתובות באופן מפורש, אך ניתן להבין אותן מן הכתוב.

תשובה (1): ריבוי התארים ותחומי המחקר של בנימין לא מאפשר לקטלגו תחת כותרת אחת

תשובה לא נכונה. "כל ניסיון לקטלג אדם רב כישורים בתחומים כה מגוונים כבנימין, תחת כותרת כלשהי נועד תמיד, ומראש, לכישלון".

תשובה (2): דדון מצר על חלוקת ספרו של בנימין ליחידות כרונולוגיות, בשל חוסר הקשר הבוטה בין היחידות

תשובה נכונה. ספרו של בנימין לא חולק ליחידות כרונולוגיות, אלא תמטיות. כמו כן דדון סבור שראוי היה לחלק ליחידות כרונולוגיות. "הרצף הכרונולוגי של כתיבתו, דווקא משום חוסר הקשר הבוטה שלו, מציג תמונה נאמנה יותר של היוצר".

תשובה (3): בשל אופן עבודתו וכתבתו של בנימין ראוי היה שלא לחלק את הספר ליחידות תמטיות

תשובה לא נכונה. "נשמעה ביקורת על אופן חלוקת הספר ליחידות תמטיות".

תשובה (4): חלוקת הכרך השני של ספרו של וולטר ליחידות כרונולוגיות, הייתה נוחה פחות לקריאה

תשובה לא נכונה. "בשל כך, חלוקת הספר, גם אם נוחה מאוד לקריאה, יש בה מן המטעה. הרצף הכרונולוגי של כתיבתו, דווקא משום חוסר הקשר הבוטה שלו, מציג תמונה נאמנה יותר של היוצר". החלוקה התמטית הנוכחית נוחה מאוד לקריאה. הרצף הכרונולוגי כולל חוסר קשר בוטה. מכאן ניתן להבין שהחלוקה הכרונולוגית - על פי זמן ולא על פי נושאים - הייתה נוחה פחות לקריאה מהחלוקה הנוכחית.

תשובה (2).

11. השאלה: מחקרים רבים בתחום האבולוציה הראו כי מינים חדשים נוצרים בין היתר עקב בידוד גיאוגרפי שנגרם בשל מחסום פיזי, תהליך שנקרא **ספציאציה אלופטריית**. דוגמה לתהליך כזה היא התנתקות של אי מיבשת המביאה לשינויים גנטיים בין בעלי החיים והצמחים באזורים השונים. על פי מודל נוסף, שהועלה לראשונה ע"י צ'ארלס דארווין באמצע המאה התשע-עשרה, ומעולם לא הוכח, גם בתוך אוכלוסייה שחיה בבית גידול אחד עשויים להופיע מינים חדשים; תהליך זה נקרא **ספציאציה סימפטריית**. חוקרים ישראלים הגיעו לממצאים פורצי דרך בקנה מידה עולמי, המאששים את השערתו של דארווין.

מדוע הממצאים פורצי דרך בקנה מידה עולמי?

פתרון: נעשה סדר במונחים: הפסקה עוסקת בהתפתחות אבולוציונית של מינים חדשים. **אלופטריית** = מחסום פיזי, הוכח ע"י מחקרים רבים;

סימפטריית = בית גידול אחד, הועלה על ידי דארווין ומעולם לא הוכח.

אם כן, ממצאים פורצי דרך בקנה מידה עולמי, בהכרח מתייחסים לספציאציה סימפטריית, או לפיצול מינים בבית גידול אחד. פסלנו את תשובות (1) ו-(4). נבדוק את התשובות הנותרות:

תשובה (2): הממצאים מאששים את התיאוריה שפיצול אבולוציוני יכול להתרחש גם בקרב מין המתגורר בבית גידול אחד

תשובה נכונה. "על פי מודל נוסף... ומעולם לא הוכח, גם בתוך אוכלוסייה שחיה בבית גידול אחד עשויים להופיע מינים חדשים".

תשובה (3): משום שבתופעת ספציאציה סימפטריית המינים יכולים להופיע ללא זרימת גנים בין שתי תתי-אוכלוסיות

תשובה לא נכונה. אין בפסקה התייחסות לזרימה של גנים ולתתי אוכלוסיות.

תשובה (2).

12. השאלה: דילמת האסיר מתוארת לרוב באמצעות הסיפור הבא: שני פושעים נתפסו מבצעים שוד, אך לפרקליט הראשי אין די ראיות להרשיעם בעבירה, אלא אם אחד מהם יעיד כנגד השני. ללא עדות הוא יוכל להרשיעם באחזקת נשק בלבד, עברה שדינה שלוש שנים. הוא מציע לכל אחד מהם להעיד כנגד השני תמורת הפחתה בעונש- שנה אחת בכלא לעומת 25 שנים לשותפו, או להודות בעבירה בעבור 15 שנים בכלא. באין אפשרות לשיתוף פעולה ובשל החשש מבגידה, שני האסירים מודים ונשלחים ל-15 שנים, כאשר שתיקה הדדית הייתה משתלמת הרבה יותר. חוסר היכולת לשתף פעולה והחשש מבגידה מביאים אותם להחלטה שאינה משתלמת לשניהם.

איזו מהדוגמאות הבאות **אינה** מתארת את דילמת האסיר?

פיתרון: נסביר את דילמת האסיר: דילמת האסיר היא סיטואציה בה אתה פועל באופן שמשתלם לך פחות בשל חוסר יכולת לשתף פעולה ו/או חשש מבגידה. נבדוק את התשובות ונפסול את אלה המתארות סיטואציות בעלות מאפיינים אלה:

תשובה (1): מדינות שכנות המשקיעות את רוב משאביהן הכלכליים במרוץ חימוש גרעיני במקום בתחומים אחרים, כגון חינוך או רפואה, כדי להגיע ליתרון צבאי ביחס לשכנותיהן

תשובה לא נכונה. עדיף היה למדינות להשקיע בחינוך או רפואה לטובת אזרחיהן, אך הן משקיעות בחימוש גרעיני בשל החשש מבגידה מצד מדינה שכנה. אם הייתה תקשורת המבוססת על אמון בין שתי המדינות, הן היו יכולות להסכים להפסיק את מרוץ החימוש ולהשקיע יותר באזרחיהן. תשובה זו מתאימה לתאר את דילמת האסיר ולכן אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): ערוצים מתחרים שמתחילים את מהדורת החדשות 2-3 דקות לפני השעה שמונה כדי "להרוויח" צופים נוספים, בעוד שהיה להם נוח יותר להתחיל בשעה עגולה

תשובה לא נכונה. לערוצים (וכל הסיכויים שגם לצופים) היה נוח יותר להתחיל את מהדורת החדשות בשעה עגולה, אך כיוון שהערוץ המתחרה מתחיל 2-3 דקות לפני, גם הם מתחילים לפני, על מנת שלא להפסיד צופים. התחרות בין הערוצים וחוסר היכולת לתת אמון זה בזה, מביאים אותם להתנהל באופן שמשלם להם פחות. התשובה מתארת את דילמת האסיר ולכן אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): היווסדותו של אתר השוואת מחירים חדש שאינו גובה דמי חבר מהנרשמים בחצי השנה הראשונה, הביא לכך שהאתרים הקיימים מוותרים על הגבייה לתקופה ארוכה יותר

תשובה לא נכונה. האתר החדש שאינו גובה דמי חבר בחצי השנה הראשונה, הביא את האתרים האחרים לוותר על דמי חבר לתקופה ארוכה אף יותר מחצי שנה כדי להיות אטרקטיביים יותר בעיני הלקוחות. כל האתרים מפסידים כסף בשל התחרותיות ביניהם וחוסר היכולת להגיע להסכם המבוסס על אמון. התשובה מתארת את דילמת האסיר ולכן אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): הכרעה בין שני מועמדים המתחרים על תפקיד שיווקי, כאשר אחד מהם מציג נטיות תחרותיות יותר, בעוד השני יסודי יותר באיסוף נתונים

תשובה נכונה. התשובה מתארת התלבטות בין יתרונות שונים של שני מועמדים. אין חוסר תקשורת המביא להתנהלות לא משתלמת, אלא הכרעה בין שתי אפשרויות.

תשובה (4).

13. השאלה: אנשים רבים תופסים את הזיכרון כחלק בלתי נפרד מאופיים. האפשרות למחוק זכרונות לא נעימים, על מנת לחיות חיים שלווים יותר, אינה קוסמת לרוב האוכלוסייה, היות שהם חשים שזכרונות אלה הם חלק בלתי נפרד ממי שהם. חוקרים מתחום הפסיכיאטריה היו מופתעים לגלות שאנשים אינם ששים גם אל האפשרות לנתק את המטען הרגשי מזכרונות לא נעימים, שכן הזיכרון עצמו, שמטופלים מציינים כמשמעותי להגדרת והבנת מהותם, יוותר על כנו.

על פי הנאמר בפסקה, מדוע היו החוקרים מופתעים?

פתרון: נסביר את הנאמר בפסקה: אנשים חשים שזכרונותיהם הם חלק ממי שהם ולכן לא היו רוצים למחוק אותם. "חוקרים מתחום הפסיכיאטריה היו מופתעים לגלות שאנשים אינם ששים גם אל האפשרות לנתק את המטען הרגשי מזכרונות לא נעימים". כלומר, אנשים אינם מעוניינים גם באפשרות להותיר את הזיכרון ולמחוק רק את התחושה הלא נעימה המתלווה אליו. זה משהו שמאוד הפתיע את החוקרים. תשובה (4).

תשובה (4).

14. השאלה: צ'רלס דרווין היה הראשון שפקפק ברצינות בתפיסה האריסטוטלית שלפיה בצמחים לא קיים אותו דבר שמפיה רוח חיים בנו ובחיות אחרות, רק מפני שהם אינם זזים. אחד מספריו, שראה אור ב-1880 נקרא בשם הפרובוקטיבי "הכוח של תנועת הצמחים". עם זאת, עברו יותר ממאה שנה עד שהצמחים משכו את תשומת לבם של ביולוגים העוסקים בשאלת החיים התבוניים. ב-1900, החל הביופיזיקאי ההודי גיגדיש צ'אנדרה בוס בסדרת ניסויים אשר הניחה את התשתית לתחום שייקרא יום אחד "ניורוביולוגיה של הצמח".

מדוע שם הספר מכונה "פרובוקטיבי"?

פתרון: דארווין סבר שבצמחים יש רוח חיים אף על פי שאינם זזים. לספרו קרא בשם "הכוח של תנועת הצמחים". השם "פרובוקטיבי" משום שהוא כולל תנועה של דברים שאינם נעים. תשובה (3).

תשובה (3).

15. השאלה : רמנוג'אן גדל בכפר קטן בהודו ומגיל צעיר החל לפתח רעיונות מתמטיים יוצאי דופן. שמעו הגיע עד להארדי, מהבולטים שבמתמטיקאים בתקופתו, והוא דאג להביאו לאנגליה כדי ששם יוכלו לעבוד ביחד. אף על פי שאהבתם העמוקה למתמטיקה קשרה ביניהם בקשר עמוק ומיוחד, קשה להעלות בדעתנו שני אנשים שונים יותר, מבחינה תרבותית, דתית, חברתית, ואף מבחינת גישתם למתמטיקה. סגנונו המתמטי של רמנוג'אן היה אסוציאטיבי ומלא השראה; מבחינת הארדי, לעומת זאת, ההוכחה הדקדקנית הייתה מהות המתמטיקה, ולכן הוא ניסה – ללא הצלחה יתרה – להנחיל את התפיסה הזו לרמנוג'אן.

איזה מהמשפטים הבאים מתאר בצורה הנכונה ביותר את היחסים בין רמנוג'אן והארדי?

פתרון : נסמן את החלקים בפסקה המתארים את היחסים בין השניים: "אף על פי שאהבתם העמוקה למתמטיקה קשרה ביניהם בקשר עמוק ומיוחד, קשה להעלות בדעתנו שני אנשים שונים יותר, מבחינה תרבותית, דתית, חברתית, ואף גישתם למתמטיקה. סגנונו המתמטי של רמנוג'אן היה אסוציאטיבי ומלא השראה; מבחינת הארדי, לעומת זאת, ההוכחה הדקדקנית הייתה מהות המתמטיקה, ולכן הוא ניסה – ללא הצלחה יתרה – להנחיל את התפיסה הזו לרמנוג'אן. נבדוק את התשובות:

תשובה (1): סגנונו האסוציאטיבי של רמנוג'אן גרם להארדי להתעמק בפרטים הקטנים ולאבד את התמונה הגדולה

תשובה לא נכונה. "מבחינת הארדי, לעומת זאת, ההוכחה הדקדקנית הייתה מהות המתמטיקה". היה הבדל בין הגישות שלהם למתמטיקה, אך זו של רמנוג'אן לא השפיעה על זו של הארדי, וודאי שלא לרעה.

תשובה (2): בין רמנוג'אן להארדי היו הבדלים גדולים, אולם אהבתם המשותפת למתמטיקה קשרה ביניהם קשר עמוק

תשובה אפשרית. התשובה מציגה טענה נכונה על פי הפסקה, אך השאלה מתייחסת לתיאור הנכון ביותר של היחסים, לכן נסמן אותה ונמשיך לבדוק את התשובות למקרה שיש תשובה מדויקת או מכילה יותר.

תשובה (3): הקשר העמוק והמיוחד ביניהם הוא שאפשר להארדי להנחיל לרמנוג'אן את התפיסה המתמטית הדקדקנית

תשובה לא נכונה. "מבחינת הארדי, לעומת זאת, ההוכחה הדקדקנית הייתה מהות המתמטיקה, ולכן הוא ניסה – ללא הצלחה יתרה – להנחיל את התפיסה הזו לרמנוג'אן". הארדי לא הצליח להנחיל לרמנוג'אן את תפיסתו המתמטית.

תשובה (4): נטייתו של רמנוג'אן להיסחף אחר רעיונות גדולים פיצתה על ההבדלים ביניהם בתחומי התרבות והדת

תשובה לא נכונה. נטייתו של רמנוג'אן להיסחף אחר רעיונות גדולים היא נטייתו המתמטית. היא אחד ההבדלים בינו לבין הארדי, כמו גם הבדלים בתחום התרבות והדת.

תשובה (2).

16. השאלה: מארי סומרוויל נחשבת לחלוצת ספרות המדע הפופולרי. בתחילת המאה ה-19, הרעיון של פרסום ספרים וכתבי עת בנושאים מדעיים, למי שאינם מדענים, לא היה קיים. ב-1834, בתקופת "תור הזהב" של הספרות האנגלית, פרסמה סומרוויל את ספרה: 'על הקשרים של המדעים הפיזיקליים', שתיאר בשפה בהירה מושגים עיקריים בתחומי מדע שונים כגון: פיזיקה, כימיה ואלקטרומגנטיות. ספר זה היה הפרסום המדעי הנמכר ביותר במשך 25 שנה, עד הופעת ספרו של צ'רלס דארווין "מוצא המינים".

איזו מהאפשרויות הבאות מתמצתת את הפסקה בצורה הטובה ביותר?

פתרון: נסביר את הנאמר בפסקה: מארי סומרוויל פרסמה ספר מדעי המיועד לציבור הרחב בתחילת המאה ה-19. היא הייתה הראשונה לעשות זאת – לפרסם ספר מדעי המיועד ל'לא מדענים'. הספר זכה לפופולריות רבה. נבדוק את התשובות:

תשובה (1): הפופולריות לה זכה ספרה של סומרוויל ממחיש את הצימאון לידע מדעי בקרב קהילת הקוראים

תשובה אפשרית. היא מתאימה להסבר בפיתרון, אך היות שהשאלה מבקשת את התמצות הטוב ביותר, נבדוק את יתר התשובות.

תשובה (2): "תור הזהב" של הספרות האנגלית אפשר פריחה של ספרות מדעית

תשובה לא נכונה. הפסקה מציינת שהספר פורסם בתקופת "תור הזהב" של הספרות האנגלית, אך לא קושרת בין השניים. כמו כן עברו 25 שנים עד שפורסם ספר מדעי ל'לא מדענים' נוסף.

תשובה (3): מארי סומרוויל הייתה האישה הראשונה אשר לקחה חלק בכתיבת ספרות מדעית פופולארית
תשובה לא נכונה. התשובה מספקת אינפורמציה נכונה, אך היא אינה מתמצתת את הפסקה בצורה הטובה ביותר. סומרוויל הייתה האדם הראשון שכתב ספרות מדעית פופולארית והיא גם אישה, אך העיקר היה הפרסום הראשון ולא היותה האישה הראשונה. הדגש הוא על הפרסום עצמו ולא על המגדר של המפרסם. כמו כן תשובה זו אינה מתייחסת לתגובת הקוראים לפרסום הספר. התשובה הראשונה מתמצתת את הנאמר בפסקה בצורה נכונה יותר ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (4): הפופולאריות של פרסום ספרים מדעיים בשפה פשוטה, הגיעה לשיאה במאה ה-19

תשובה לא נכונה. ספר מדעי בשפה פשוטה פורסם לראשונה בראשית המאה ה-19, עברו עוד 25 שנים עד שפורסם ספר נוסף. לא ניתן לומר שהיא הגיעה לשיא, שכן היא רק התחילה.

תשובה (1).

17. השאלה: היכולת להתרבות רבייה א-מינית בבעלי חיים ידועה זה מכבר אך היא מתקיימת בעיקר בחסרי חוליות, בעוד שבחולייתנים יש מעט מאוד עדויות לתופעה זו, ורובן ככולן נתגלו עד כה בתנאי שבי ולא באוכלוסיות בר. על פי ההערכה, באוכלוסיות קטנות המצויות בסכנת הכחדה יש סיכוי גדול יותר למצוא רבייה א-מינית, אשר מביאה לכך שהצאצאים זהים מבחינה גנטית להורה, עובדה העשויה להוות חיסרון בסביבה משתנה ולא יציבה, וזאת עקב הקושי במציאת בן זוג.

איזה מהמשפטים הבאים מסביר בצורה הנכונה ביותר את הסכנה ברבייה א-מינית?

פתרון: נסכם את האינפורמציה על רבייה א-מינית כדי להבין את הסכנה: היא נדירה בקרב חולייתנים (בעלי חיים בעלי חוליות); היא התגלתה עד כה בשבי; יש סיכוי גדול יותר שתתרחש בקרב אוכלוסיות קטנות הנמצאות בסכנת הכחדה (בשל הקושי במציאת בן זוג); היא מביאה לצאצאים זהים גנטית וזהו חיסרון. נבדוק את התשובות:

תשובה (1): הצאצאים זהים זה לזה מבחינה גנטית, עובדה המגדילה את סיכויי ההישרדות שלהם בסביבה משתנה

על פי הפסקה, הצאצאים אינם בדיוק זהים זה לזה, אלא כל אחד מהצאצאים של אותם בעלי חיים זהה מבחינה גנטית להורה שלו, אולם בכל מקרה עובדה זו אינה מגדילה את סיכויי ההישרדות שלהם אלא מקטינה אותם, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): היא שכיחה אצל חולייתנים בתנאי שבי, הנמצאים בסכנת הכחדה

תשובה לא נכונה. בפסקה לא נאמר שהיא שכיחה בתנאי שבי, אלא שהיא תועדה רק בתנאי שבי. כמו כן התשובה אינה מתארת את הסכנה שברבייה א-מינית.

תשובה (3): היא לא נצפתה עד כה באוכלוסיות בר והיא הכרחית למינים בסכנת הכחדה

תשובה לא נכונה. החלק הראשון נכון עובדתית, החלק השני אינו נכון עובדתית. כמו כן תשובה זו אינה מתארת סכנה.

תשובה (4): לצאצאים יש סיכויים פחותים לשרוד בעצמם

תשובה נכונה. על פי הפסקה לצאצאי בעלי חיים המתרבים ברבייה א-מינית יש סיכויים פחותים לשרוד בעצמם, ומכאן שזו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

18.

השאלה: פסיכולוגים חברתיים מבדילים בין 'ידען' לבין 'מומחה'. ידענים הם אנשים שברשותם מידע על מספר רב ומגוון של מוצרים, מחירים ומקומות. הם אוהבים לזום שיחות עם צרכנים, להגיב לבקשות ולסייע לאנשים בשווקים, תוך קשירת הקשרים הנכונים בשל בקיאותם במידע הפנימי של השווקים. ידעני השווקים מונעים על ידי מניעים חברתיים. מומחה מדבר על תחום מסוים משום שהוא אוהב את התחום, אבל לא מפני שהוא רוצה לעזור לך להגיע להחלטה.

איזה מהמשפטים הבאים מתאר "ידען" כפי שהוא מוסבר בפסקה?

פתרון: נסביר את המונחים המופיעים בפסקה: 'מומחה' הוא אדם בעל ידע רב; 'ידען' הוא אדם בעל ידע רב ותשוקה לתחום בו הוא מתמחה. הוא מסייע לאנשים מתוך רצון לעזור. נבדוק את התשובות:

תשובה (1): תכלת עובדת במשרד גדול בתחום השיווק באינטרנט, ובזמנה הפנוי היא מלמדת קורסים נחשקים בנושא

תשובה לא נכונה. תכלת היא 'מומחה', יש לה ידע רב בתחום והיא ממשיכה להתפרנס ממנו באמצעות הרצאות גם אחרי שעות העבודה המשרדית. המניע שלה הוא כלכלי ולא חברתי.

תשובה (2): בשנה א' של לימודי המשפטים, התנדב אלון במרכז סיוע לאנשים מיעוטי יכולת בעבור הנחה בשכר הלימוד

תשובה לא נכונה. אלון אינו בעל ידע רב בהכרח, שכן הוא בשנה א' של לימודי משפטים. כמו כן הוא מתנדב במרכז הסיוע בעבור הנחה בשכל הלימוד ולא בהכרח בשל רצונו לסייע.

תשובה (3): אריאל מתפרנס ככתב רכב במגזין 'אוטו' ומוכר מאוד על ידי סוכנויות הרכב השונות. כשהביעה ענבל את רצונה לרכוש מכונית, הוא סייע לה לבחור בסוכנות המשתלמת ביותר

תשובה נכונה. לאריאל ידע רב בתחום הרכב והוא בוחר לסייע לענבל לרכוש רכב במחיר משתלם.

תשובה (4): סמדר, דוקטור לספרות, נעזרה בתלמידה שלה לשעבר בהמלצה על רב שינהל את טקס הקידושין של בתה ושמחה על כך שהיא סייעה לה גם במציאת קבלן לשיפוץ דירתה

תשובה לא נכונה. תלמידתה של סמדר מציגה ידע בשני תחומים, אבל לא ידע רב בהכרח בכל אחד מהם.

תשובה (3).

19. השאלה : בתום שיעור שנתי על תורתו של שפינוזה, פילוסוף יהודי מראשית העת החדשה, אמר המרצה לתלמידיו : "עלינו לזכור כי תקפותה של תיאוריה פילוסופית אינה נמדדת על הדשא של הבניין למדעי הרוח, היא נמדדת במחנה השמדה".

מדבריו של המרצה ניתן להבין כי -

פתרון : נסביר את דבריו של המרצה : תקפות של תיאוריה פילוסופית אינה נמדדת על הדשא של הבניין למדעי הרוח, אלא במחנה השמדה. כלומר, התקפות של תיאוריה פילוסופית אינה נמדדת במקום בו היא נלמדת, באוניברסיטה, או בשיחה בטלה על הדשא, אלא במחנה השמדה, שהוא מצב קשה באופן קיצוני. תשובה (3).

תשובה (3).
